

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора медичних наук, професора кафедри хірургічної стоматології, імплантології та пародонтології
Дніпровського державного медичного університету
Гудар'яна Олександра Олександровича
на дисертаційну роботу *Чепишко Світлани Іллівни*
на тему: «Профілактика інтраопераційних ускладнень та запобігання утворенню патологічних рубців слизової оболонки при хірургічному лікуванні одонтогенних кіст щелеп» (експериментально-клінічне дослідження), подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 221 - стоматологія у Спеціалізовану вчену раду ДФ 76.600.075 Буковинського державного медичного університету

1. Актуальність теми дисертаційної роботи

Дисертаційна робота Чепишко С.І. присвячена актуальній темі - вивченню ефективності хірургічного лікування одонтогенних кіст щелеп з апроксимацією країв післяопераційної рани за допомогою електрозварювальних технологій.

Одним з найбільш поширених втручань у клініці хірургічної стоматології, котре займає друге місце після операції видалення зуба і складає більше 40 %, є операції видалення одонтогенних кіст. Безпосередньо оперативне втручання в ротовій порожнині характеризуються складністю та високим ризиком інфікування рани.

Воно супроводжуються обов'язковим механічним роз'єднанням та післяопераційним з'єднанням біологічних тканин. Найпоширенішим з існуючих методів з'єднання тканин є класичний хірургічний, або, як його ще називають, — шовний метод. Проте він має безліч недоліків, починаючи від кровотечі і наявності чужорідних тіл у рані, і аж до ймовірності вторинного інфікування через відсутність герметичності.

Постійний розвиток науки і техніки удосконалює існуючі методи апроксимації країв рани, тобто від банальних шовних матеріалів та скальпеля лікарі перейшли до ультразвукових та лазерних методів, використання скоб, клейових композицій та ін. Однак і ці методи є недосконалими. Тому актуальним залишається пошук нових методів з'єднання країв рани, які б значно скорочували та полегшували оперативне втручання та післяопераційну реабілітацію пацієнтів.

Таким чином, дисертаційна робота С.І.Чепишко є актуальним дослідженням, яке відповідає сучасним потребам медичної науки.

2. Зв'язок теми дисертації з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота є фрагментом комплексних науково-дослідних робіт кафедри ортопедичної стоматології Буковинського державного медичного університету: «Мультидисциплінарний підхід до діагностики, лікування та профілактики основних стоматологічних захворювань зі збереженням регенеративних властивостей тканин і відновлення протетичних властивостей анатомічних структур у мешканців Північної Буковини» (№ держреєстрації: 0116U002929) та «Етіопатогенетичні аспекти реабілітації основних стоматологічних захворювань щелепно-лицевої ділянки» (№ державної реєстрації 0121U109997). Автор є співвиконавцем цих тем.

3. Новизна дослідження та отриманих результатів

У дисертаційній роботі запропонована нова експериментальна модель, вперше адаптована до умов цистектомії (кістковий дефект з апроксимацією країв рани СОПР), яка полягає у екстракції першого жувального зуба кролів, з подальшим з'єднанням країв рани апаратом для електрозварювання тканин ЕКВЗ-300 «Патонмед» .

Уточнені дані про кількісний склад лейкоцитів, параметрів ШОЕ, вмісту цитокінів та активності MMP – 9 і NO – синтази у крові піддослідних тварин, при застосуванні методу зварювання тканин.

Вперше, у порівняльному аспекті, доведена ефективність і переваги застосування електрозварювального апарату ЕКВЗ-300 «Патонмед» у клініці, на підставі клінічних, біохімічних і імунологічних досліджень.

Уперше запропонований режим роботи електрозварювального апарату ЕКВЗ-300 «Патонмед» на слизовій оболонці порожнини рота, при проведенні операції цистектомії: напруга 25 Вт, тривалість впливу високочастотного струму – 4 сек., частота струму 66 кГц, температура у зоні впливу – 55°C.

4. Ступінь обґрунтованості основних положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Дисертаційна робота Чепишко С.І. виконана на сучасному рівні та ґрунтується на клінічному і експериментальному дослідженні. Експериментальну частину досліджень проводили на лабораторних тваринах: 25 кролях-самцях породи Шиншила у віці до 1 року, вагою від 1,5 кг. Піддослідні тварини були розподілені на IV групи:

- I група (контрольна) – інтактні кролі (n=5);
- II група (експериментальна) – ушивання кісткового дефекту тканинами СОПР за допомогою шовного матеріалу «Вікріл» (n=6);
- III група (експериментальна) – з апроксимацією дефекту СОПР у ділянці видаленого зуба за допомогою лазерного скальпелю (n=6);
- IV група (експериментальна) – зварювання СОПР у ділянці видаленого зуба за допомогою електрозварювального апарату «Патонмед» ЕКВЗ-300 (n=8).

Утримання тварин та маніпуляції проводили відповідно положень Європейської конвенції про захист хребетних тварин, які використовуються для експериментальних та інших наукових цілей (Страсбург, 1985), «Загальних етичних принципів експериментів на тваринах», ухвалених I Національним конгресом з біоетики (Київ, 2001), закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження» (2006).

У відповідності до мети та завдань дослідження, проводилось поглиблене клінічно-лабораторне дослідження у 87 пацієнтів, віком від 20 до 51 і більше років. Досліджувані пацієнти були представлені 47,13 % чоловіків і 52,87 % осіб жіночої статі. Згідно методик ушивання післяопераційної рани при операції цистектомії пацієнтів було поділено на 3 групи.

Дослідження проводилося на базі навчально-лікувального центру «Університетська клініка» з дотриманням «Правил етичних принципів проведення наукових медичних досліджень за участю людини», затверджених Гельсінською декларацією (1964-2013 рр.), ІСН ССР (1996 р.), Директиви ЄЕС № 609 від 24.11.1986 р., наказів МОЗ України № 690 від 23.09.2009 р., № 944 від 14.12.2009 р., № 616 від

03.08.2012 р. Комісією з питань біомедичної етики Буковинського державного медичного університету порушень етичних і морально-правових норм при проведенні науково-дослідної роботи не виявлено (протокол №3 від 16.11.2023 р.).

Під час виконання дисертаційної роботи використані сучасні методи дослідження, які дозволили у повному обсязі вирішити мету та завдання, які сформульовані чітко та цілком реалізовані у викладених результатах власних досліджень і висновках.

Отримані результати статистично оброблені з використанням сучасного програмного забезпечення і відповідають об'єму та характеру проведеного дослідження. Робота виконана на метрологічно повіреній дослідницькій апаратурі та інструментах.

5. Теоретичне та практичне значення роботи і впровадження отриманих результатів

Отримані дисертантом результати дослідження суттєво доповнюють існуючі методики апроксимації країв рани після операції цистектомії, що лягло в основу розробки експериментальної моделі кісткового дефекту з наступним з'єднанням тканин електрозварювальною технологією та вивчення процесів загоєння рани.

Матеріали дисертаційної роботи впроваджено у наукову роботу та навчальний процес кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії Буковинського державного медичного університету, кафедри хірургічної стоматології та клінічних дисциплін ДВНЗ «Ужгородський національний університет», кафедри дитячої стоматології Тернопільського національного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського, кафедри ортопедичної стоматології Івано-Франківського національного медичного університету, кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького.

Отримані дані є науковим підґрунтям для подальших експериментальних, порівняльно-клінічних та клініко-лабораторних досліджень у стоматології. Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані при виданні

монографій, підручників, навчальних посібників і атласів з хірургічної стоматології, щелепно-лицевої хірургії.

6. Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях

Основні результати, наукові положення дисертаційної роботи повністю висвітлені автором у наукових журналах та матеріалах науково-практичних конференцій, конгресів. За матеріалами дисертації опубліковано 11 друкованих праць, серед яких – 4 публікації в наукових фахових виданнях, рекомендованих МОН України; 1 у періодичних наукових виданнях, проіндексованих у наукометричній базі Scopus; 1 у міжнародному науковому виданні; 5 тез у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій та конгресів.

7. Оцінка структури дисертації

Оформлення дисертації за структурою відповідає вимогам, затвердженим Наказом МОН України № 40 від 12.01.2017 р.

Дисертація Чепишко С.І. викладена державною мовою на 202 сторінках машинописного тексту, з яких 157 сторінок основного тексту. Робота складається з анотацій українською та англійською мовами, переліку умовних скорочень, вступу, огляду літератури, опису матеріалів і методів дослідження, двох розділів власних досліджень, аналізу та узагальнення отриманих результатів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел (295 джерела, з них 105 - кирилицею та 190 - латиницею) та додатків. Дисертацію ілюстровано 35 рисунками та 21 таблицею.

Анотація викладена державною та англійською мовами; містить узагальнений короткий виклад основного змісту дисертаційного дослідження, стисло представлено основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та практичного значення.

Розділ «Вступ» містить усі необхідні структурні елементи: С.І. Чепишко коротко характеризує стан проблеми, доводить її актуальність, формулює невивчені питання, робочу гіпотезу, мету, завдання, зазначає об'єкт та предмет дослідження.

У розділі «Особливості загоєння післяопераційних дефектів м'яких тканин при цистектомії (огляд літератури)», авторка послідовно наводить відомі дані наукової

літератури щодо сучасних поглядів на етіологію і патогенез радикулярних кіст, проблем репаративної регенерації м'яких тканин ротової порожнини, шовних матеріалів, що застосовуються у щелепно-лицевій хірургії, аспектів застосування лазерних технологій у медицині та хірургічній стоматології та перспектив застосування електрозварювання м'яких тканин у медицині. Підсумовуючи розділ автор формулює ті невивчені питання, які стали основою дисертаційної роботи.

У розділі «Матеріали і методи дослідження» авторка детально описує клінічну та експериментальну частини дослідження, послідовність їх виконання, зупиняється на методиках, вказує на використаний підхід до статистичного аналізу.

У третьому розділі «Застосування різних методів ушивання рани слизової оболонки порожнини рота після операційного втручання у експериментальних тварин з урахуванням клінічних, гістологічних, біохімічних, імунологічних і функціональних параметрів» (експериментальне дослідження) висвітлені: ефективність застосування різних методів ушивання рани СОПР, морфологічна оцінка загоєння, динаміка біохімічних і імунологічних параметрів крові, зміни кількісного складу лейкоцитів, показника ШОЕ та нітрозативного стресу у експериментальних тварин.

У червертому розділі у трьох підрозділах авторка описує клініко-лабораторну ефективність використання методу електрозварювання тканин.

Розділ «Аналіз і узагальнення отриманих результатів» є змістовний, автор чітко наводить свої наукові результати та проводить підсумок проведеного дослідження.

На основі ґрунтовного власного фактичного матеріалу автор формує п'ять висновків, що повністю відповідають поставленим завданням дослідження, в яких формулюється встановлена закономірність, яку дисертант підтверджує ключовими статистично вірогідними результатами, відрізняються новизною, витікають із результатів проведеного дослідження.

Практичні рекомендації сформульовані автором у 3 пунктах підтверджені результатами власних досліджень. Список використаних джерел оформлено згідно вимог. Завершують рукопис дисертації додатки, які відповідно оформлені та містять:

список публікацій здобувача за темою дисертації та відомості про апробацію результатів дисертації; акти впровадженнь у навчальний та лікувальний процес.

8. Відомості щодо відсутності порушень академічної доброчесності.

У дисертаційній роботі Чепишко С.І. не встановлено ознак академічного плагіату, фальсифікації чи інших порушень, що могли б поставити під сумнів самостійний характер виконання дисертантом представленого наукового дослідження.

Текст є оригінальним: всі цитати коректно позначені та відображені в списку літератури. Проведена первинна експертиза на наявність плагіату в дисертаційній роботі за допомогою відповідного програмного забезпечення засвідчила оригінальність текстових даних 94,6%, поданих у роботі.

Усі ідеї та положення, викладені Чепишко С.І. у дисертаційній роботі, належать автору.

9. Недоліки дисертації щодо змісту та оформлення.

У процесі аналізу дисертаційної роботи виникли зауваження, пов'язані з наявністю окремих невдало оформлених граматичних конструкцій та пунктуаційних помилок, ознак дублювання показників з таблиць у тексті дисертації, що в цілому не впливає на теоретичне та практичне значення отриманих результатів, оскільки поставлені мета та завдання наукової праці були вирішені.

У ході проведення наукової дискусії хотілося би отримати відповідь на декілька питань:

1. Чи змінювалася медикаментозна терапія залежно від способу апроксимації країв рани. Якщо змінювалась то яким чином?
2. Як впливало на загоєння рани після цистектомії застосування запропонованого методу електрозварювання тканин?

10. Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Чепишко Світлани Іллівни на тему : «Профілактика інтраопераційних ускладнень та запобігання утворенню патологічних рубців слизової

оболонки при хірургічному лікуванні одонтогенних кіст щелеп» (експериментально-клінічне дослідження), за актуальністю обраної теми, методичним рівнем виконаних досліджень, науковою новизною, теоретичним та практичним значенням, повнотою опублікування результатів дисертації, а також оригінальністю текстових даних (відсутністю порушення академічної доброчесності) відповідає вимогам п. 6 Постанови Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 року №44 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії....», та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 №40, а її авторка, Чепишко Світлана Іллівна, заслуговує присвоєння наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 221 «Стоматологія».

Офіційний опонент спеціалізованої вченої ради ДФ 76.600.075

професор кафедри хірургічної стоматології,
імплантології та пародонтології
Дніпровського державного
медичного університету
д.мед.н, професор

Олександр ГУДАР'ЯН

